

Briuselis, 2014 06 18
COM(2014) 368 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programa (REFIT). Dabartinė padėtis ir
perspektyva**

{SWD(2014) 192 final}

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui

Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programa (REFIT).

Dabartinė padėtis ir perspektyva

I. Įžanga

Siekiant ekonomikos augimo ir kuriant darbo vietas svarbų vaidmenį Europos Sąjungoje atlieka reglamentavimas. Įmonėms reikia, kad ES užtikrintų vienodas sąlygas ir palengvintų konkurencingumą. Visuomenė tikisi, kad Europos lygmeniu bus saugomi jos interesai – sveikatos priežiūra ir sauga, aplinkos kokybė, teisės į privatumą ir kt. Vieną bendrą taisyklę taikyti visose valstybėse narėse gali būti paprasčiau ir veiksmingiau, negu tam pačiam klausimui taikyti sudėtingus nacionalinio ir regioninio lygmens skirtingų taisyklių rinkinius. Pasiiekti, kad teisės aktai būtų paprasti, nėra lengva: siekiant politikos tikslų reikia neviršyti to, kas būtina, ir išvengti reglamentavimo sričių sutapimo.

Europos Komisija sprendžia šį uždavinį vykdydama Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT), kuria įsipareigojama sukurti paprastą, aiškią ir nuspėjamą reglamentavimo sistemą verslininkams ir piliečiams¹. Laikantis Sutarčių nuostatų, visų pirma subsidarumo ir proporcingumo principų, šia programa siekiama sumažinti biurokratinių kliūčių, pašalinti reglamentavimo našą, supaprastinti teisės aktų struktūrą ir pagerinti jų kokybę, kad būtų pasiekti politikos tikslai ir kad ES teisės aktų privalumais būtų galima naudotis mažiausiomis sąnaudomis ir slegiant mažiausiai administracinei našai. Pagal programą REFIT Komisija nuolat sistemingai tikrina visą ES teisės aktų bazę, kad nustatytų našą, nenuoseklumus bei neveiksmingas priemones ir nurodytų taisomuosius veiksmus.

2013 m. spalio mėn. REFIT komunikate² Komisija nustatė plataus užmojo darbotvarkę. Ji nurodė sritis, kuriose numatytos iniciatyvos nebebus tęsiamos. Komisija atsiėmė keletą pasiūlymų, kurie jau ilgą laiką buvo įstrigę teisėkūros procese, o keletą teisės aktų panaikino. Iš viso nustatyta per 100 veiksmų, iš kurių pusė – nauji pasiūlymai, kurių tikslas – supaprastinti galiojančius teisės aktus ir mažinti reglamentavimo našą. Kiti veiksmai – tinkamumo patikros ir vertinimai, skirti įvertinti ES reglamentavimo veiksmingumą ir efektyvumą ir rengti būsimas naštos mažinimo iniciatyvas.

Komisija šiuos įsipareigojimus įvykdė. Šiuo komunikatu pranešama apie dabartinę programos REFIT įgyvendinimo padėtį ir nustatomi nauji veiksmai. Jame nurodoma, kaip Komisija toliau stiprina horizontalaus reglamentavimo priemones – poveikio vertinimą, vertinimą ir konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis. Jame taip pat nagrinėjama, kaip ES institucijos,

¹ 2013 m. rugpjūčio 1 d. SWD (2013) 401 *final*.

² 2013 m. spalio 2 d. COM(2013) 685 *final*.

valstybės narės ir verslo bei pilietinės visuomenės suinteresuotosios šalys atlieka savo vaidmenį, dalydamosi reglamentavimo kokybės atsakomybe. Programos REFIT veiksmai – pasiūlymų atsiėmimas, daliniai pakeitimai ir panaikinimas – suteikia dar didesnių ES lygmens reglamentavimo privalumų, nes 28 skirtingos nacionalinės priemonės pakeičiamos viena ES priemone, todėl visos Europos įmonėms ir piliečiams reglamentavimo aplinka yra paprastesnė.

Prie komunikato pridėdama išsami rezultatų suvestinė, kurioje nurodyta kiekvienos atskiros REFIT iniciatyvos įgyvendinimo dabartinė padėtis ir tolesni veiksmai. Naujų veiksmų apimtis priklausys nuo šios ataskaitos laiko. Nauji įsipareigojimai bus perkelti į kitą kadenciją ir atsižvelgiant į šią aplinkybę buvo atidžiai apsvarstyti.

II. Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programos (REFIT) įgyvendinimas

Greitai ir nuodugniai įgyvendinti programą REFIT – Komisijos prioritetas. Rengiant pasiūlymus, Europos Parlamentui ir Tarybai juos priimant, o valstybėms narėms juos įgyvendinant padaryta didelė pažanga. Toliau pateikiama šių veiksmų apžvalga.

• Komisijos vykdyti veiksmai

Daugumą praėjusio spalio mėn. REFIT komunikate nurodytų teisės aktų supaprastinimo ir naštos mažinimo pasiūlymų planuojama priimti šiemet³. Komisija jau pateikė svarstyti verslui svarbius supaprastinimo pasiūlymus, pavyzdžiui, dėl standartinės ES PVM deklaracijos⁴ taikymo ir Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūros patobulinimo⁵, ir šiuo metu laukiama teisės aktų leidėjo sprendimo.

Pasikonsultavusi su Parlamentu ir Taryba, Komisija oficialiai patvirtino 53 dar nepriimtų pasiūlymų atsiėmimą, įskaitant visas devynias REFIT iniciatyvas, be kita ko, dėl PVM prievolių supaprastinimo, Europos privačiosios bendrovės statuto⁶ ir dirvožemio apsaugos⁷.

³ Iš 23 pasiūlymų, kuriuos Komisija įsipareigojo pateikti siekdama supaprastinimo ir reglamentavimo naštos sumažinimo, 2 buvo priimti 2013 m., o dar 15 planuojama priimti 2014 m.

⁴ COM(2013) 721.

⁵ COM(2013) 794.

⁶ Į 2014 m. balandžio 9 d. priimtą Vienanarės bendrovės pasiūlymą įtraukta esminių šio ankstesnio pasiūlymo elementų.

⁷ Tarp kitų pagal programą REFIT atsiimtų pasiūlymų buvo pasiūlymai dėl informacijos visuomenei apie receptinius vaistus, dėl Europos saugumo nuo nusikalstamumo statistikos reglamento, dėl teisinės dizaino apsaugos, Bendrijos patento (pasiūlymas perkeltas į tvirtesnio bendradarbiavimo sritį) ir dėl vairuotojo pažymėjimų, turinčių vairuotojo kortelės funkciją.

Komisija nusprendė neteikti kelių rengiamų pasiūlymų šios kadencijos metu⁸, taip pat, kaip numatyta, ji rengiasi panaikinti kai kuriuos teisės aktus⁹.

Pradėtos vykdyti tokių teisėkūros sričių, kaip atliekos, paukščių ir buveinių apsauga („Natura 2000“) bei keleivinių laivų sauga, taip pat bendruosius maisto produktus reglamentuojančių teisės aktų tinkamumo patikros. Šios patikros taps tolesnių atitinkamų sričių supaprastinimo ir reglamentavimo naštos mažinimo, be kita ko, atskaitomybės prievolių mažinimo ir racionalizavimo, iniciatyvų pagrindu.

Bendruosius maisto produktus reglamentuojančių teisės aktų tinkamumo patikra. *Atliekant tinkamumo patikrą bus nagrinėjami svarbiausi pagrindų reglamento principai, taip pat šio reglamento įgyvendinimas vėlesniais reglamentais ir administraciniais veiksmais. Atliekant šią patikrą daugiausia dėmesio bus skiriama aktualumui, ES veiksmų papildomai naudai, veiksmingumui, efektyvumui ir darnumui. Bus atsižvelgiama ir į maisto saugos aspektus. Tinkamumo patikra – Komisijos ir valstybių narių bendro vertinimo darbo pavyzdys*¹⁰.

Komisija taiko principą „Visų pirma galvokime apie mažuosius“¹¹, taip pat, kai tai buvo tinkama, ji ėmėsi veiksmų taikyti paprastesnę tvarką MVĮ ir išimtis labai mažoms įmonėms. Išimties labai mažoms įmonėms ir paprastesnė tvarka MVĮ įtrauktos į septyniolika programos REFIT veiksmų, nurodytų rezultatų suvestinėje. Be to, labai mažoms įmonėms buvo sumažinti registravimo ir leidimų išdavimo mokesčiai cheminių medžiagų, sveikatos ir vartotojų apsaugos srityse.

2013 m. spalio mėn. REFIT komunikate pripažinta, kad, atsižvelgiant į ilgą teisėkūros proceso trukmę, turėtų būti dedamos visos pastangos kuo greičiau sumažinti dabartinės reglamentavimo sistemos našta, visų pirma sutelkiant pastangas remti MVĮ. Tokių veiksmų imamasi informacijos apie maistą teikimo vartotojams srityje¹², pavyzdžiui, jei maisto tvarkymo subjektui, visų pirma MVĮ, sunku nustatyti, kokias taisykles (ES ir (arba) nacionalines, bendrąsias arba taikomas maisto kategorijai) taikyti esant konkrečiai padėčiai.

⁸ Šie pasiūlymai susiję su kirpyklių darbuotojų saugos ir sveikatos, raumenų ir kaulų sistemos sutrikimų, aplinkoje esančių tabako dūmų, tai pat kancerogenų ir mutagenų sritimis.

⁹ Tai teisės aktai dėl pavojingų preparatų klasifikavimo, pakavimo ir ženklinimo, mokslinio bendradarbiavimo su maistu susijusiais klausimais, pieno statistinių duomenų, finansinės žvalgybos padalinių bendradarbiavimo ir sunkiasvorėse krovininėse transporto priemonėse įrengtų veidrodėlių modifikavimo.

¹⁰ Darbą stebi Aukšto lygio grupė geresnio reglamentavimo klausimams spręsti, kurią sudaro nacionaliniai reglamentavimo srities ekspertai. Ši grupė dirba su Komisija ir peržiūri bei rengia ES ir nacionalinio lygmens pažangaus reglamentavimo darbotvarkę.

¹¹ <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/think-small-first/>

¹² Reglamentas Nr. 1169/2011, kuris bus taikomas nuo 2014 m. gruodžio mėn., išskyrus privalomą maistingumo ženklinimą, kuris bus pradėtas taikyti nuo 2016 m. gruodžio mėn.

Komisija paskelbė gairių dokumentus ir kuria ES ir nacionalinių ženklinimo reikalavimų duomenų bazę¹³. Pasinaudodami šiomis priemonėmis maisto tvarkymo subjektai turėtų galėti greitai nustatyti, kokie reikalavimai jiems taikomi.

Siekiant geriau panaudoti internetą ir supaprastinti bei pagerinti administravimo įstaigoms, įmonėms ir vartotojams naudingą reglamentavimo reikalavimų įgyvendinimą, imamas papildomų iniciatyvų. Remiantis energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo patirtimi (šiuo metu ženklinimas vienodai pateikiamas prekes įsigyjant internetu), panašus principas svarstomas, pavyzdžiui, informacijos apie maistą teikimo vartotojams srityje.

Galiausiai į informacijos apie maistą teikimo vartotojams teisės aktą taip pat įtrauktos išimtys ir paprastesnė tvarka, taikomi mažiems kiekiams ir mažmenininkams¹⁴, taip pat lankstumo nuostatos, kuriomis pasinaudodamos valstybės narės gali pritaikyti ženklinimo nuostatas konkrečioms MVĮ poreikiams¹⁵. Šiame teisės akte taip pat numatyta viena standartinė naujų priemonių taikymo data kiekvienais kalendoriniais metais ir daug pereinamojo laikotarpio priemonių. Visos šios pastangos pagal dabartinę teisinę sistemą turėtų sudaryti palankesnes sąlygas geresniam įgyvendinimui.

- ***Teisės aktų leidėjo vykdyti veiksmai***

Nuo 2013 m. spalio mėn. teisės aktų leidėjas (Parlamentas ir Taryba) priėmė kelis svarbius supaprastinimo ir naštos mažinimo pasiūlymus. Taikant iš dalies pakeistą Direktyvą dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo supaprastės pripažinimo procedūros ir bus lengviau gauti informaciją¹⁶; į naują teisinę viešųjų pirkimų sistemą įtrauktos priemonės, kuriomis bus palengvinti viešieji pirkimai, sumažinta administracinė našta ir skatinami elektroniniai viešieji pirkimai. Naujuoju tachografų reglamentu mažinama administracinė našta, o vykdymo užtikrinimas pagerinamas diegiant skaitmeninius tachografus, susietus su palydovinėmis navigacijos sistemomis ir kontrolės institucijomis. Atsižvelgiant į ypatingą amatininkų padėtį, mažesnės negu 7,5 t keliamosios galios transporto priemonės, važinėjančios ne didesniu kaip 100 km atstumu nuo amatininko veiklos bazės, nebeįtrauktos į socialinių ir tachografų taisyklių taikymo sritį.

¹³ http://ec.europa.eu/food/food/labellingnutrition/foodlabelling/proposed_legislation_en.htm

¹⁴ Išimtys taikomos, pavyzdžiui, tiesiogiai iš ūkio parduodamam maistui arba mažiems vietos mažmenininkams. Paprastesnė tvarka taikoma kitais su MVĮ susijusiais atvejais, t. y. siekiant išvengti brangių laboratorinių analizių, maistingumo informacija gali būti pagrįsta skaičiavimais naudojant bendrai nustatytus ir patvirtintus duomenis.

¹⁵ Taikydamos šias nuostatas, valstybės narės, pavyzdžiui, gali reikauti, kad informacija apie alergenų arba nepakuoto maisto netoleravimą ir informacija restoranuose būtų teikiama tik žodžiu arba paprašius.

¹⁶ 2013 m. gruodžio 28 d. paskelbta Direktyva 2013/55/ES (OL L 354).

Dėl šių pasiūlymų MVĮ turėtų sutaupyti daug lėšų. Pavyzdžiui, įgyvendinus projekto ir informacijos atskleidimo reikalavimų, susijusių su vertybinių popierių vidaus rinka, supaprastinimo reglamentą¹⁷ pavyktų sutaupyti 20 %, arba 20 000–60 000 EUR, už projektą. Taikant skaitmeninių tachografų teisės aktą¹⁸ sąnaudas būtų galima sumažinti 20 %, arba iš viso 415 mln. EUR.

Viešieji pirkimai. Šių metų vasario mėn. buvo priimtos naujos viešųjų pirkimų direktyvos, kurios bus pradėtos taikyti nuo 2016 m. balandžio mėn. Jomis skatinama dažniau naudoti e. viešuosius pirkimus ir kitos reglamentavimo naštos mažinimo ir MVĮ galimybių dalyvauti viešuosiuose pirkimuose supaprastinimo priemonės: reikalavimų pateikti autentiškus dokumentus sumažinimas ir mažesnių viešųjų pirkimų dokumentų paketų skatinimas. Pavyzdžiui, Komisijos vertinimu, jeigu paraiškų teikėjai dažniau patys garantuotų informacijos tikrumą, įmonių administracinė našta sumažėtų 169 mln. EUR¹⁹, o dėl e. viešųjų pirkimų sutaupyta bendra suma galėtų siekti 5–20 % viešųjų pirkimų sąnaudų²⁰.

Tačiau yra atvejų, kai poveikio vertinimo metu numatytos sutaupyti lėšos negalėjo būti sutaupytos dėl dalinių pakeitimų, padarytų teisėkūros proceso metu, pavyzdžiui, kaip gamintojų registravimo pagal Elektros ir elektroninės įrangos atliekų direktyvą atveju²¹. Aplinkos srities pasiūlymų dėl atliekų vežimo ir poveikio aplinkai vertinimo nuostatų supaprastinimui nepritarė teisės aktų leidėjas²². Mažinti kovos su pavėluotu mokėjimu

¹⁷ Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 862/2012.

¹⁸ 2014 m. vasario 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 165/2014 dėl kelių transporto priemonėse naudojamų tachografų, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3821/85 dėl kelių transporto priemonėse naudojamų tachografų ir iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 561/2006 dėl tam tikrų su kelių transportu susijusių socialinių teisės aktų suderinimo.

¹⁹ Direktyvos 2014/24/ES ir 2014/25/ES. Savideklaracijų, kaip išankstinio įrodymo, patvirtinimas ir konkurso laimėtojo principo taikymas dokumentais patvirtintiems įrodymams sumažintų su viešaisiais konkursais susijusių administracinę naštą 80 %. Žr. ir poveikio vertinimą <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011SC1585&from=EN>.

²⁰ E. viešuosius pirkimus jau vykdančios perkančiosios organizacijos ir subjektai paprastai teigia, kad sutaupo 5–20 % lėšų, o ir patirtis rodo, kad investicijų išlaidos gali būti greitai susigrąžintos. Turint omenyje visos ES viešųjų pirkimų rinkos dydį, kiekvieną kartą sutaupant 5 % į viešuosius biudžetus būtų galima grąžinti maždaug 100 mlrd. EUR. (Elektroninių viešųjų pirkimų strategija, COM(2012) 179 final).

²¹ Direktyva 2012/19/ES. Tikėtasi, kad dėl siūlomo nacionalinių gamintojų registru sąveikumo ir tarpusavio duomenų perdavimo gamintojai galės sutaupyti apie 66 mln. EUR per metus. Teisės aktų leidėjas šio Komisijos pasiūlymo aspekto nepriėmė.

²² Teisės aktų leidėjas prieštaravo ir privalomam vieno langelio principui, skirtam koordinuoti ir integruoti vertinimo procedūras, bei sprendimų priėmimo pagal Poveikio aplinkai vertinimo direktyvą (2011/92/ES)

komerciniuose sandoriuose, įmonių apskaitos reikalavimų, statistikos rinkimo²³, PVM koordinavimo ir PVM prievolių supaprastinimo sričių kliūčių taip pat nenorėjo valstybės narės – jos rėmėsi subsidiarumo principu arba nacionalinės politikos sumetimais.

Be to, keletą svarbių supaprastinimo pasiūlymų, galinčių padėti sutaupyti daug lėšų, tebesvarsto teisės aktų leidėjas. Pavyzdžiui, dar nepriimtas Komisijos pasiūlymas dėl bendro taisyklių rinkinio bendrai konsoliduotajai pelno mokesčio bazei apskaičiuoti, kuris labai sumažintų bendrojoje rinkoje veikiančių įmonių mokestinių prievolių vykdymo sąnaudas²⁴. Yra ir kitų atvejų, kurie šiuo metu svarstomi per teisėkūros procesą ir po šių svarstymų numatytos sutaupyti lėšos gali sumažėti. Pavyzdžiui, jeigu bus priimti kai kurie Tarybos aptariamieji pakeitimai, 15 mlrd. EUR suma, kurią per metus galėtų sutaupyti įmonės, kaip numatyta Komisijos ES standartinės PVM deklaracijos pasiūlyme, gali labai sumažėti.

- **Valstybių narių veiksmai**

Valstybės narės turi svarbų įsipareigojimą – laiku įgyvendinti ir visapusiškai taikyti ES teisę. Valstybių narių valdžios institucijos gali rinktis, kaip pasinaudoti ES teisės aktuose numatytais supaprastinimo galimybėmis ir užtikrinti, kad ES teisės aktai kuo efektyviau ir veiksmingiau būtų taikomi nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis. Apskaičiuota, kad beveik trečdalis administracinės naštos, susijusios su ES teisės aktais, atsiranda dėl nacionalinių įgyvendinimo priemonių²⁵.

Valstybių narių taikomos praktikos reikšmingų skirtumų pavyzdys – viešųjų pirkimų sritis: neseniai atlikus šios srities vertinimą nustatyta, kad skirtingose valstybėse narėse įprasta viešųjų pirkimų procedūros trukmė yra nuo 11 iki 34 savaičių, o vidutinės vieno darbuotojo darbo dienų sąnaudos skiriasi keturis kartus²⁶. Kitas pavyzdys susijęs su poveikio aplinkai vertinimo procesu: valstybėse narėse vidutinė šio proceso trukmė – nuo mažiau kaip 5 iki 27 mėnesių, o vidutinės tiesioginės projektų vykdytojų vieno projekto sąnaudos sudaro nuo mažiau kaip 4 000 iki 200 000 EUR.

pagreitinimo priemonėms, todėl veiksmingumo nauda įmonėms apribota. Teisės aktų leidėjas nepritarė ir privalomiems elektroninių duomenų mainams atliekų vežimo srityje, dėl kurių įmonės per metus būtų galėjusios sutaupyti 44 mln. EUR.

²³ Žr. III skirsnį „Nauja ES verslo statistikos struktūra“.

²⁴ Komisijos pasiūlymas dėl bendros konsoliduotosios pelno mokesčio bazės (BKPMB) (COM(2011) 121) svarstomas pagal teisėkūros procedūrą nuo 2011 m. kovo mėn.

²⁵ COM(2009) 544. „Administracinės naštos mažinimo ES veiksmų programa. Mažinimo sektoriuose planai ir 2009 m. veiksmai“.

²⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/modernising_rules/executive-summary_en.pdf

2014 m. pradžioje įsigaliojo keletas supaprastinimo pasiūlymų muitinės atliekamo intelektinės nuosavybės teisių vykdymo užtikrinimo ir elektros bei elektroninės įrangos atliekų atsiėmimo srityse. Intelektinės nuosavybės teisių vykdymo užtikrinimo reglamentu²⁷ bus sumažinta administracinė našta ir sąnaudos, pagerintas rizikos valdymas ir intelektinės nuosavybės teisių vykdymo užtikrinimas. Elektros ir elektroninės įrangos atliekų direktyvoje²⁸ numatyta atleisti smulkius mažmenininkus nuo elektros ir elektroninės įrangos atliekų atsiėmimo įpareigojimo. Svarbu, kad visos valstybės narės visapusiškai įgyvendintų šių pasiūlymų supaprastinimo ir naštos mažinimo nuostatas ir pasinaudotų jų privalumais.

Tačiau yra ir tokių reikšmingų pavyzdžių, kai valstybės narės nesinaudoja ES teisės aktuose numatytomis supaprastinimo galimybėmis arba našta padidinama taikant nacionalinį reglamentavimą tose srityse, kuriose ES taisyklės tiesiogiai netaikomos. Tokių sričių pavyzdžiai – maisto sauga, kurioje ne visada mažoms įmonėms taikoma pasirinktina paprastesnė tvarka²⁹, krovinių vežimo keliais sritis, kurioje taikant mažos keliamosios galios kroviniams transporto priemonėms kai kuriuos nacionalinius reikalavimus registruoti vairavimo trukmę srityse, kurioms netaikoma ES teisė, padidinama reglamentavimo našta mažosioms įmonėms³⁰, ir įmonių apskaitos reikalavimų sritis³¹. MVĮ gali gauti didelę naudą ir valstybės narės visapusiškai pasinaudojus reglamentu suteikiamu lankstumu, kaip vartotojams teikti informaciją apie maistą. Komisija stebės, kaip valstybės narės praktiškai įgyvendina šiuos ir visus kitus REFIT veiksmus, ir padėti apžvelgs kitoje rezultatų suvestinėje, kurią planuojama skelbti 2015 m.³²

Komisija glaudžiai bendradarbiauja su valstybėmis narėmis, įgyvendinančiomis *acquis* visuose sektoriuose, didėjančiam dėmesiui reglamentavimo kokybei imtas stebėti ir horizontalus reglamentavimo poveikis. Ši stebėsena buvo pradėta, pavyzdžiui, vykdant Administracinės naštos mažinimo Europos Sąjungoje veiksmų programą plius („ABR+“), pagal kurią Komisija stebi, ką renkasi įgyvendinti valstybės narės pagal 12 pažangiausių prioritetinių

²⁷ Reglamentas (EB) Nr. 608/2013.

²⁸ Direktyva 2012/19/ES.

²⁹ Pagal ES maisto saugos teisės aktus valstybių narių valdžios institucijos gali patvirtinti paprastesnę tam tikrų investicijų į mažąsias mėsos perdirbimo sektoriaus įmones tvarką.

³⁰ ES teisėje reikalaujama, kad būtų registruojama mažos keliamosios (nuo 3,5 t) krovinių transporto priemonių galios vairavimo trukmė, o amatininkai, naudojantys iki 7,5 t keliamosios galios transporto priemones važinėti vietoje nuo šio reikalavimo atleidžiami, tačiau pagal kai kurias nacionalines taisykles reikalaujama, kad didesnės kaip 2,8 t keliamosios galios transporto priemonių vairavimo trukmė būtų registruojama.

³¹ Direktyva 2006/46/EB.

³² Kartu su šiuo komunikatu pirmą kartą skelbiamoje REFIT rezultatų suvestinėje kol kas nėra informacijos apie įgyvendinimą valstybėse narėse.

priemonių³³, kurių buvo imtasi 2007–2012 m. įgyvendinant Administracinės naštos mažinimo Europos Sąjungoje veiksmų programą³⁴. Šios veiklos tikslas – dalytis geriausia įgyvendinimo patirtimi ir patikrinti, ar numatytas administracinės naštos mažinimas pasiektas vietoje. Iš pradinių faktų matyti, kad kai kuriose valstybėse narėse numatytos sutaupyti sumos tikrai bus sutaupytos Intrastato, pramonės gamybos tyrimo ir skaitmeninių tachografų srityse. Tačiau buvo sunku gauti pakankamai nuoseklių kiekybinių ir statistinių duomenų, taip pat buvo gauta palyginti nedaug nacionalinio lygmens geriausios įgyvendinimo patirties ir tolesnio supaprastinimo galimybių pavyzdžių. Šią Komisijos ir valstybių narių bendrą praktinio ES reglamentavimo poveikio vietoje stebėseną tvirtai parėmė Aukštos kvalifikacijos nacionalinių reglamentavimo srities ekspertų grupė. Komisija toliau bendradarbiauja su valstybėmis narėmis ir suinteresuotosiomis šalimis, kad galėtų pateikti daugiau pagrįstos informacijos apie ES reglamentavimo poveikį. Šio darbo rezultatai bus įtraukti į kitą REFIT rezultatų suvestinę.

III. Būsimos REFIT iniciatyvos

Kad teisės aktai ir toliau atitiktų paskirtį, reikia nuolatinių pastangų. Todėl Komisija įgyvendina programą REFIT kaip tęstinę programą ir neseniai atnaujino ES teisės aktų bazės apžvalgos ir tikrinimo veiklą, kuri pirmą kartą pagal programą REFIT buvo vykdyta 2013 m.

³³ 1) Sąlygų sudarymas MVĮ pasinaudoti supaprastinta apskaitos ir (arba) audito tvarka (2006 m. birželio 14 d. Direktyva 2006/46/EB); 2) sąlygų sudarymas valstybėms narėms atleisti labai mažas įmones nuo apskaitos direktyvų tam tikrų nuostatų vykdymo (2012 m. kovo 14 d. Direktyva 2012/6/ES); 3) pranešimo apie atliekų vežimą sistemos supaprastinimas ir racionalizavimas (2010 m. liepos mėn. Komisijos raštas su rekomendacijomis valstybėms narėms); 4) tik konkursą laimėjusiai įmonei reikia pateikti dokumentus, patvirtinančius jos tinkamumą dalyvauti viešojo pirkimo procedūroje (COM (2011) 896); 5) respondentų skaičiaus mažinimas renkant statistinius duomenis apie ES vidaus prekybą (2004 m. kovo 31 d. Reglamentas (EB) Nr. 638/2004); 6) atskaitomybės dėl pramonės gamybos ES reikalavimų mažinimas (1991 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentas Nr. 3924/91 ir 2008 m. liepos 11 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 36/2009); 7) papildomų reikalavimų, taikomų sąskaitoms faktūroms, panaikinimas ir sąlygų plačiau naudoti elektronines sąskaitas faktūras sudarymas (2010 m. liepos 13 d. Tarybos direktyva 2010/45/ES); 8) PVM grąžinimo procedūros metu prievolės pildyti popierinius dokumentus PVM grąžinančios valstybės narės kalba panaikinimas (2008 m. vasario 12 d. Tarybos direktyva 2008/9/EB); 9) skaitmeniniai tachografai (visų pirma skaitmeninių tachografų diegimas ir skaitmeninių tachografų naudojimo supaprastinimas atsižvelgiant į tai, kad ateityje tachografų reikalavimai nebus taikomi amatininkų įmonėms, ir į kitus supaprastinimus) (2011 m. liepos 19 d. Reglamentas (ES) Nr. 3821/85); 10) transporto įkainių pranešimo panaikinimas ir (arba) įpareigojimo turėti dokumentais patvirtinamus įrodymus transporto priemonėje sumažinimas (2008 m. liepos 12 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 569/2008, iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 11/60); 11) krovinių vežimo keliais ir keleivinio kelių transporto prievolių supaprastinimas (2009 m. spalio 21 d. Reglamentas (EB) Nr. 1071/2009 ir 2009 m. spalio 21 d. Reglamentas (EB) Nr. 1072/2009); 12) kiaušinių ženklavimo supaprastinimas (2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1308/2013).

³⁴ Žr. Administracinės naštos mažinimo programos (ABR) galutinę ataskaitą (SWD(2012) 423 *final*).

Taip pat buvo atsižvelgta į nuo 2013 m. spalio mėn. įvairių suinteresuotųjų šalių pateiktas pastabas ir pasiūlymus dėl Komisijos programos REFIT darbotvarkės³⁵.

Remdamasi šia analize Komisija mano, kad naujos supaprastinimo ir naštos mažinimo iniciatyvos turėtų būti vykdomos keliuose srityse. Šios iniciatyvos – tai, be kita ko, ES teisės aktų dėl tapatybės ir kelionės dokumentų supaprastinimas, naujos išsamios verslo statistikos struktūros kūrimas (žr. toliau), vieno langelio principo taikymas visoms PVM srityje įmonių teikiamoms paslaugoms vartotojams³⁶, kartu sukuriant ES PVM interneto portalą, kuriame įmonės galės rasti informacijos apie nacionalines ir ES PVM taisykles, ir teisės aktų dėl trečiųjų šalių, kurioms taikomi vizų reikalavimai, sąrašų kodifikavimas³⁷.

Nauja ES verslo statistikos struktūra. Komisija siekia racionalizuoti pamatinę sistemą ir supaprastinti verslo statistinių duomenų rinkimą. Reaguojant į įmonių skundus buvo pradėtas vykdyti ES vidaus prekybos statistikos projektas (SIMSTAT). Vykdamas šį projektą bus išbandomi nauji duomenų rinkimo metodai, dėl kurių turėtų būti lengviau geriau naudotis surinktais statistiniais duomenimis, todėl įmonėms sumažėtų atskaitomybės prievolių ir būtų paprasčiau jas vykdyti. Šį ekonomiškai efektyvų metodą galima pritaikyti kitoms statistikos sritims (pvz., tarptautinių bendrovių, tarptautinės prekybos paslaugomis ir užsienio tiesioginių investicijų statistikai) ir, jei bandymų rezultatai bus teigiami, jis bus įtrauktas į platesnį Verslo statistikos integravimo pagrindų reglamentą (FRIBS).

Komisija pasirengs panaikinti teisės aktus šiose srityse: energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo³⁸, transporto įkainių ir sąlygų³⁹, bendros žemės ūkio politikos ir standartizuotos atskaitomybės aplinkos srityje. Be to, Komisija taip pat tikrina *acquis*, susijusį su policijos ir teisminių bendradarbiavimu baudžiamosiose bylose, kad nustatytų, kurie aktai galėtų būti panaikinti, nes pasibaigė Sutartyse nustatytas pereinamasis laikotarpis⁴⁰.

³⁵ Komisija gavo pastabų ir pasiūlymų iš valstybių narių valdžios institucijų (FI, DE, NL, UK), verslo suinteresuotųjų šalių, profesinių sąjungų ir kitų pilietinės visuomenės organizacijų. Šią informaciją galima rasti Komisijos pažangaus reglamentavimo svetainėje http://ec.europa.eu/smart-regulation/refit/index_en.htm.

³⁶ Šios iniciatyvos tikslas – sumažinti tarpvalstybinės prekybos kliūtis ir supaprastinus, labiau sutvirtinus bei užtikrinus ES PVM sistemos nešališkumą apsaugoti valstybių narių PVM pajamas.

³⁷ Kitos iniciatyvos – tai branduolinių klausimų teisės akto persvarstymas, pasiūlymas laikinųjų kelionės dokumentų srityje, tekstilės produktų importo ir dvejojo naudojimo prekių reglamentų persvarstymas.

³⁸ Šaldytuvų (Direktyva 2003/66), buitinių indaplovių (Direktyva 1999/9) ir skalbimo mašinų (Direktyva 1995/12) energijos sunaudojimo ženklavimas, priėmus naujas įgyvendinimo priemones.

³⁹ Tarybos reglamentas Nr. 11 dėl diskriminacijos panaikinimo transporto įkainių ir sąlygų atžvilgiu įgyvendinant 1960 m. rugpjūčio 16 d. Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties 79 straipsnio 3 dalį.

⁴⁰ Protokolo Nr. 36 dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų 10 straipsnis.

Komisijos nuomone, atsiimti pasiūlymus, kurie įstringa teisėkūros procese, yra geras teisės aktų leidybos valdymas, nes tokiu būdu galima pradėti procesą iš naujo arba rasti alternatyvių būdų numatytam teisės aktų leidybos tikslui pasiekti. Atidžiai patikrinus visus teisės aktų leidėjo tebesvarstomus pasiūlymus buvo nustatyta, kad yra daugiau pasiūlymų, kurie yra pasenę arba kuriems nepitaria teisės aktų leidėjas, todėl turėtų būti siūloma juos atsiimti. Tai pasiūlymai dėl investuotojų kompensavimo sistemos, aviacijos saugumo rinkliavų, nėsčių darbuotojų⁴¹, taršos nafta žalos kompensavimo fondo ir labai mažų įmonių atleidimo nuo tam tikrų maisto higieną reglamentuojančių nuostatų, nors dėl pastarojo mažesnės įmonės būtų galėjusios gauti didelės naudos⁴².

Atsižvelgdama į tai, kad laiko iki naujos kadencijos liko nedaug, 2014 m. dabartinė Komisija daugiausia dėmesio skirs pagrindiniams klausimams. Komisija patikrino planavimo darbotvarkę ir nusprendė joje palikti tik svarbiausius klausimus.

Galiausiai Komisija numato vidutiniu laikotarpiu pradėti keletą galiojančių ES reglamentų ir Sutarčių teisės taikymo rezultatų naujų vertinimų ir tinkamumo patikrų, be kita ko, dėl su pakaitiniu naudojimu susijusios vartotojų apsaugos, vėluojančių mokėjimų, fasavimo teisinės sistemos, ES dizaino sistemos, prospekto direktyvų, abipusio pripažinimo principo taikymo siekiant geresnio vidaus rinkos veikimo⁴³, anglies dioksido surinkimo ir saugojimo, mažos keliamosios galios krovinių transporto priemonių ir keleivinių transporto priemonių išmetamo anglies dioksido, telekomunikacijų, neteisėto atvykimo, vykimo tranzitu ir apsigyvenimo teisės aktų⁴⁴.

Kitose pagrindinėse srityse, kuriose rengiamos platesnio pobūdžio politikos peržiūros, pavyzdžiui, bendrojoje skaitmeninėje rinkoje, bus svarbu nustatyti likusias kliūtis ir pagal

⁴¹ COM (2008) 600/4.

⁴² COM(2007) 90 *final*.

⁴³ 2013 m. gruodžio mėn. Tarybai paraginus iki 2015 m. vidurio pranešti, kaip taikomas abipusio pripažinimo principas (žr. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/139846.pdf).

⁴⁴ Kitos sritys: prekybos veršiena standartai, jautienos ženklavimo taisyklės, atokiausių regionų programa, degalų kokybės direktyva (kai ji bus perkelta į nacionalinę teisę ir visapusiškai įgyvendinta), naftos atsargos, žuvininkystės kontrolės reglamentas, branduolinė sauga, standartizavimas, tarša asbestu, bandymai su gyvūnais, strateginis poveikio aplinkai vertinimas, potvynių rizika, lakieji organiniai junginiai, draudimas (kai bus sukaupta pakankamai įgyvendinimo patirties), kelių transporto srities mokymas, kvalifikacijos ir licencijos, jūrų transportas ir sauga, laivuose susidariusių atliekų priėmimas uostuose, PVM e. sąskaitų faktūrų išrašymas ir vieno langelio principo minisistema, statybų bei stiklo ir keramikos pramonės sektoriai.

sąnaudas ir supaprastinimo galimybes įvertinti reglamentavimo sistemą⁴⁵. Tokia veikla turi aiškų programos REFIT aspektą.

Visos naujos iniciatyvos preliminarai nustatytos Tarnybų darbiname dokumente, jos turi būti dar patvirtintos 2015 m. Komisijos darbo programoje.

Cheminių medžiagų teisės aktai. Komisija mano, kad reikia tolesnių ES, valstybių narių ir suinteresuotųjų šalių lygmens pastangų, kad būtų dar palengvintas cheminių medžiagų teisės akto, t. y. REACH, įgyvendinimas; taip pat reikia apsvarstyti konkrečias sritis, kurių taisyklės galėtų būti supaprastintos, o našta – sumažinta. Šį darbą reikia padaryti taip, kad būtų pasiektas aukštas sveikatos ir aplinkos apsaugos lygis ir išlaikytas šios srities Europos pramonės konkurencingumas ir novatoriškumas, taip pat laisvas prekių judėjimas vidaus rinkoje. 2013 m. Komisijai peržiūrėjus REACH reglamentą⁴⁶, buvo nustatytas poreikis atlikti pataisymų, tačiau išvada dėl šio teisės akto veikimo buvo teigiama – šiuo metu šio teisės akto iš dalies keisti nereikia. Tačiau Komisija pripažino poreikį sumažinti REACH reglamento finansinės ir administracinės naštos poveikį MVĮ ir pagerinti jo įgyvendinimą visais lygmenimis.

Šiam tikslui pasiekti jau buvo įgyvendinta keletas taisomųjų veiksmų, įskaitant ir esminį mokesčių sumažinimą. 2014 m. imamasi naujų priemonių: teikiama konkreti pagalba MVĮ, kad jos galėtų laikytis 2018 m. registravimo termino, taikomo mažiems produkcijos kiekiams; nustatomi veiksmingesni labai didelį susirūpinimą keliančių cheminių medžiagų tvarkymo ir pavojingų cheminių medžiagų pakaitalų nustatymo būdai; gerinamas ryšių palaikymas su MVĮ; analizuojamas REACH reglamento poveikis MVĮ ir konkurencingumui bei novatoriškumui. Svarstoma galimybė taikyti kitas priemones vidutiniu laikotarpiu siekiant pagerinti cheminių medžiagų leidimų išdavimo procesą, kad įmonės galėtų jį lengviau iš anksto numatyti. Pavyzdžiui, svarstoma mažinti cheminių medžiagų, kurioms reikia gauti leidimą, sąrašo keitimo dažnumą, supaprastinti kai kurių mažai pavojingų cheminių medžiagų leidimų išdavimo procesą ir labiau atsižvelgti į socialinį ir ekonominį poveikį įtraukiant naujas medžiagas į sąrašą medžiagų, kurioms reikia leidimo⁴⁷.

Svarbu, kad įgyvendinant REACH reglamentą aktyviai dalyvautų pramonė ir valstybės narės. Tą jos galėtų daryti, pavyzdžiui, didindamos apie REACH reglamento įgyvendinimą konsultacijas teikiančių nacionalinių pagalbos tarnybų ir (arba) prekybos rūmų pajėgumus ir užtikrindamos geresnį valstybių narių koordinavimą tarpusavyje ir valstybių narių viduje.

⁴⁵ Bus nagrinėjami internetinių paslaugų teisės aktai – Direktyva 98/84/EB dėl sąlygine prieiga grindžiamų paslaugų ir sąlyginės prieigos paslaugų teisinės apsaugos ir Direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje.

⁴⁶ COM(2013) 49, prie kurio pridedamas SWD(2013)25.

⁴⁷ Išsamesnės informacijos galima rasti pridedamame tarnybų darbo dokumente.

2014 m. bus pradėtos vykdyti cheminių medžiagų sektoriaus reglamentavimo kokybės iniciatyvos; be kita ko, bus atliekamas svarbiausių cheminių medžiagų teisės aktų (išskyrus REACH reglamentą) bendrų sąnaudų vertinimas ir tinkamumo patikra.

Iš šių skirtingų darbų daromos išvados, įskaitant vykstantį sveikatos ir saugos darbe teisės aktų vertinimą ir ankstesnės REACH reglamento peržiūros rezultatus, parodys bendrą padėtį ir tolesnių galimybių perspektyvą siekiant gerinti šios srities reglamentavimo kokybę. Komisija ragina suinteresuotąsias šalis ir valstybes nares dalyvauti bendrai svarstant šiuos klausimus ir prisidėti rengiant rezultatų apžvalgos ataskaitą, numatytą 2016 m.

IV. Horizontalieji veiksmai

Programa REFIT – Komisijos platesnės reglamentavimo politikos dalis, į kurią taip pat įtrauktos tokios reglamentavimo priemonės, kaip poveikio vertinimas, konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis ir vertinimas. Komisija pasiryžusi dar sustiprinti šias priemones ir kitus horizontaliuosius veiksmus, be kita ko, daugiau dėmesio skirdama reglamentavimo sąnaudų ir naudos vertinimui ir administracinių reikalavimų, pavyzdžiui, ataskaitų teikimo reikalavimų, mažinimui⁴⁸.

• Poveikio vertinimas

Komisijos poveikio vertinimo sistema taikoma ankstyvuoju politikos ciklo etapu, kai rengiami nauji pasiūlymai, kad siekiant kompetentingai formuoti politiką būtų nustatyti pagrindžiamieji faktai ir kad būtų užtikrinta Komisijos pasiūlymų atitiktis subsidiarumo ir proporcingumo principams. Nuo 2002 m., kai ši sistema buvo sukurta, ji buvo nuolat stiprinama ir tobulinama: 2009 m. buvo paskelbtos persvarstytos gairės ir papildomos įvairių sričių (konkurencingumo ir labai mažų įmonių, pagrindinių teisių, socialinio ir teritorinio poveikio) gairės. Atliekant poveikio vertinimą surenkami vis solidesni pagrindžiamieji faktai – surenkama tikslesnių duomenų ir daugiau konsultuojamasi su mokslininkais. Siekdama greičiau gauti poveikio vertinimo rezultatus, įskaitant sąnaudų ir naudos analizę, 2013 m. Komisija į poveikio vertinimo ataskaitas įtraukė standartinę dviejų puslapių suvestinę. Remdamasi sukaupta patirtimi (nuo 2010 m. atlikta 350 poveikio vertinimų), Komisija įsipareigojo atnaujinti poveikio vertinimo gaires ir 2014 m. birželio mėn. pradėjusi viešas konsultacijas sieks gauti suinteresuotųjų šalių nuomonę.

• Ex post vertinimas

Sistemiškai atliekant ES reglamentavimo *ex post* vertinimą tikrinama, ar pasiekti numatyti ES reglamentavimo rezultatai ir poveikis. Vertinimo planavimas pagerintas pradėjus skelbti vertinimo planavimą svetainėje „Europa“⁴⁹. Siekdama dar patobulinti vertinimo politiką ir

⁴⁸ Žr. COM(2012) 746.

⁴⁹ Žr. Komisijos pažangaus reglamentavimo svetainę http://ec.europa.eu/smart-regulation/evaluation/index_lt.htm

praktiką, nuo 2013 m. lapkričio mėn. iki 2014 m. vasario mėn. Komisija vykdė viešas konsultacijas dėl naujų vertinimo gairių. Šių konsultacijų rezultatai bus panaudoti atliekant būsimą vertinimo gairių persvarstymą⁵⁰. Tose gairėse bus atsižvelgta į tinkamumo patikras, kurias pradėta vykdyti 2010 m. kaip nuodugnius politikos vertinimus siekiant įvertinti reglamentavimo sričių tarpusavio ir vidaus derėjimą ir nuoseklumą, taip pat ar platesnė viso politikos sektoriaus reglamentavimo sistema atitinka paskirtį. Nuo to laiko buvo atliktos kelių politikos sričių tinkamumo patikros: aplinkos (ES gėlo vandens politika), užimtumo ir socialinės politikos (darbuotojų informavimas ir konsultavimas), pramonės politikos (variklinių transporto priemonių tipo patvirtinimas) ir transporto (aviacijos vidaus rinka)⁵¹; po šių patikrų gali būti rengiami keli teisės aktų pasiūlymai, kuriais bus siekiama supaprastinimo ir naštos mažinimo⁵².

- ***Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis***

Dialogas su piliečiais, socialiniais partneriais ir kitomis verslo ir pilietinės visuomenės suinteresuotosiomis šalimis padeda užtikrinti, kad ES teisės kūrimo procesas būtų skaidrus, tinkamai orientuotas ir darnus. Konsultacijos su socialiniais partneriais ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis yra įtvirtintos Sutartyse ir yra ypač svarbios siekiant išsiaiškinti proporcingumo ir subsidiarumo klausimus⁵³. Komisija vykdo konsultacijas kiekvienu politikos ciklo etapu. Siekdama dar pagerinti konsultacijų kokybę, padidinti aprėptį ir tikslines grupes, Komisija politikos rengimo etapu rengs konsultacijų strategijas ir toliau skelbs vertinimo planavimą, taip toliau gerindama konsultacijų planavimą. Kad pagerintų konsultacijų kokybę, Komisija parengs vidaus gaires, kuriose konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis, nesusijusiomis su ES institucijomis, vykdantys Komisijos darbuotojai ras patarimų ir informacijos. Prieš priimdama šias gaires, Komisija jas pateiks viešoms konsultacijoms. Neviršydama biudžeto apribojimų, Komisija taip pat toliau dės pastangas išplėsti konsultacijų dalyvių ratą suteikdama galimybę vartoti daugiau kalbų (kiek leidžia biudžeto galimybės). Komisija intensyviau konsultuosis atlikdama vertinimus ir tinkamumo patikras: ji taikys būtiniausius konsultacijų standartus, kaip šiuo metu juos taiko

⁵⁰ Per šias viešas konsultacijas iš valdžios institucijų, suinteresuotųjų šalių ir piliečių gauti 53 atsakymai. Jie bus paskelbti kartu su apibendrinamąja ataskaita Komisijos pažangaus reglamentavimo svetainėje http://ec.europa.eu/smart-regulation/index_lt.htm.

⁵¹ Galutinę ataskaitą galima rasti http://ec.europa.eu/smart-regulation/evaluation/documents_lt.htm.

⁵² T. y. atlikus darbuotojų informavimo ir konsultavimo tinkamumo patikrą gali būti konsoliduotos 3 direktyvos atsižvelgiant į konsultacijų su socialiniais partneriais rezultatus; po variklinių transporto priemonių tipo patvirtinimo tinkamumo patikros bus persvarstyta pagrindų direktyva 2007/46/EB (žr. išsamias nuorodas REFIT rezultatų suvestinėje).

⁵³ Konsultacijos yra nustatytos ES sutarties 11 straipsnyje ir protokole Nr. 2 dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo. Konsultacijos su socialiniais partneriais dėl socialinės politikos klausimų nustatytas SESV 153, 154 ir 155 straipsniuose, kurie taip pat suteikia galimybę jas taikyti vykdant programą REFIT.

poveikio vertinimu⁵⁴. Komisija rekomenduos, kad vykdydamos konsultacijas būtiniausius standartus taikytų agentūros. Komisija taip pat svarsto, kaip pagerinti konsultacijas dėl įgyvendinimo ir deleguotųjų aktų.

Komisija imsis veiksmų, kad pagerintų grįžtamosios informacijos procesą. Suinteresuotosios šalys jau gali pateikti savo nuomonę apie konsultacijų planavimą svetainėje „Jūsų balsas Europoje“⁵⁵ ir veiksmų planus, kuriuos Komisija skelbia, kad kuo anksčiau informuotų apie ketinimą pateikti teisės akto pasiūlymą. Neseniai pradėta naudoti elektroninė perspėjimo sistema⁵⁶. Bus dedamos pastangos siekiant pagerinti šias interneto svetaines, kad būtų lengviau teikti pastabas ir grįžtamąją informaciją. Iš suinteresuotųjų šalių gauti individualūs atsakymai paprastai bus paskelbiami per 15 darbo dienų po konsultacijų pabaigos, o apibendrinamoji ataskaita bus skelbiama ne vėliau kaip Komisijai priimant pasiūlymą. Kai kurios valstybės narės taip pat sistemingai renka suinteresuotųjų šalių pastabas ir pasiūlymus, kurie gali būti naudingi Komisijai siekiant Europos lygmens reglamentavimo kokybės.

Komisija taip pat planuoja pateikti pasiūlymų įtraukti daugiau socialinių partnerių ir suinteresuotųjų šalių, visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ), tiesiogiai užmezgant ryšius valstybėse narėse vykstančiose konferencijose ir konsultuojantis per Europos ir nacionalines MVĮ asociacijas ir Europos įmonių tinklą (angl. *Enterprise Europe Network*).

- ***Reglamentavimo sąnaudų ir naudos vertinimas***

Sąnaudų ir naudos vertinimas – svarbus pažangaus reglamentavimo aspektas. Neseniai Komisija paskelbė išorės tyrimo, susijusio su reglamentavimo sąnaudų ir naudos įvertinimo metodais, rezultatus, kurie bus panaudoti atnaujinant poveikio vertinimo gaires⁵⁷. Reglamentavimo sąnaudų ir naudos vertinimui taip pat daug dėmesio skiriama atliekant tinkamumo patikras ir *ex post* vertinimus.

Kad įvertintų įvairias konkrečių pramonės sektorių patiriamas reglamentavimo sąnaudas, Komisija atlieka bendrų sąnaudų vertinimus. Jau baigti du plieno ir aliuminio sektorių bendrų sąnaudų vertinimai⁵⁸, pradėtas toks pat chemijos pramonės vertinimas, taip pat planuojama atlikti miško pramonės, stiklo ir keramikos pramonės ir statybų sektoriaus vertinimus.

⁵⁴ Tai netaikoma specifinėms konsultacijų sistemoms, kurios nustatytos Sutartyse, kituose ES teisės aktuose arba tarptautiniuose susitarimuose (pvz., konsultacijos su socialiniais partneriais).

⁵⁵ http://ec.europa.eu/yourvoice/index_lt.htm.

⁵⁶ Užsiprenumeruoti galima adresu <https://webgate.ec.europa.eu/notifications/homePage.do?locale=lt>

⁵⁷ Tyrimo „Reglamentavimo sąnaudų ir naudos vertinimas“ medžiagą galima rasti http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/commission_guidelines/docs/131210_cba_study_sg_final.pdf.

⁵⁸ Žr. http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/files/steel-cum-cost-imp_en.pdf ir http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=7124&lang=en&title=Final-report

Atliekant bendrų sąnaudų vertinimus, vertinami įvairūs viso pramonės sektoriaus pagrindiniai sąnaudų faktoriai. Bendrų sąnaudų vertinimas negali būti vienintelis politikos rekomendacijų pagrindas, nes jis aprėpia ribotą sritį ir labiau nukreiptas į reglamentavimo sąnaudas, o ne naudą. Šių vertinimų rezultatai bus naudojami atliekant vertinimus, tinkamumo patikras ir poveikio vertinimus.

Įvertinti reglamentavimo sąnaudas ES lygmeniu ypač sunku, nes Komisijos teikiamų teisės aktų pasiūlymų apskaičiuotos sąnaudos dažnai keičiasi dėl teisėkūros proceso metu atliekamų dalinių pakeitimų ir priklauso nuo valstybių narių pasirenkamo įgyvendinimo. Todėl, jei teisėkūros ciklo metu pasiūlymai keičiami, Parlamentas ir Taryba turi atnaujinti sąnaudų ir naudos vertinimą⁵⁹. Be to, atliekant poveikio vertinimą ir *ex post* vertinimą sąnaudų ir naudos vertinimo tikslumas priklauso nuo valstybių narių, socialinių partnerių ir suinteresuotųjų šalių pateikiamų duomenų kokybės.

Faktinės sąnaudos, nustatytos *ex post* vertinimo metu, gali iš esmės skirtis nuo *ex ante* apskaičiuotos sumos. Gali būti apskaičiuotos ir pernelyg didelės sąnaudos, ir pernelyg didelė sutaupytų lėšų suma⁶⁰. Atlikdama *ex post* vertinimą, Komisija vis dažniau atsižvelgia į tai, kiek realios sąnaudos ir nauda atitinka anksčiau atlikto poveikio vertinimo metu apskaičiuotas sumas.

- ***Ataskaitų teikimo reikalavimai***

Sumažinti reglamentavimo našta galima gerinant veiksmingumą, derėjimą ir nuoseklumą, taip pat ir mažinant ataskaitų teikimo reikalavimus⁶¹. Teikdama naujus pasiūlymus, Komisija siekia kuo labiau sumažinti ataskaitų teikimo reikalavimus ir suderinti skirtingus reikalavimus. Prie ataskaitų teikimo reikalavimų racionalizavimo ir konsolidavimo veiksmų turėtų bendradarbiaudami prisidėti Parlamentas ir Taryba, nes ataskaitų teikimo reikalavimai dažnai įtraukiami teisėkūros proceso metu⁶². Kad būtų nustatytos prievolės, kuriomis

⁵⁹ Vienas iš pavyzdžių, kai toks atnaujinimas gali būti pagrįstas – augalų ir augalų produktų importas į ES, kai dėl iš dalies pakeisto Komisijos pasiūlymo, dėl kurio šiuo metu diskutuojama vykstant teisėkūros procedūrai, gali padidėti įmonių sąnaudos (COM(2013)267, Komisijos pasiūlymas dėl Reglamento dėl apsaugos nuo augalų kenksmingųjų organizmų priemonių, taip pat žr. pridedamą rezultatų suvestinę).

⁶⁰ *Ex post* vertinime nustatytos realios sąnaudos gali skirtis nuo *ex ante* apskaičiuotų sumų dėl technologinės pažangos bei verslo inovacijų ir veiksmingumo. Pavyzdžiui, per pastaruosius 20 metų plieno pramonės srityje aplinkos apsaugos sąnaudos už produkto toną išliko stabilios arba mažėjo, nors sektoriaus aplinkosauginis veiksmingumas didėjo. (Plieno pramonės bendrų sąnaudų vertinimą galima rasti http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/files/steel-cum-cost-imp_en.pdf)

⁶¹ Ataskaitų teikimo reikalavimai yra dažnai susiję: pavyzdžiui, Komisijai keliamas reikalavimas atsiskaityti Tarybai ir Parlamentui gali reikšti papildomą ataskaitų teikimo prievolę valstybių narių valdžios institucijoms, suinteresuotosioms šalims ir įmonėms.

reikalaujama daugiau nei ES teisės aktuose, turėtų būti atliktos nacionalinio, regioninio ir vietos lygmenų peržiūros.

Kalbant apie ataskaitų teikimą Komisijai ir jos prievolę teikti ataskaitas, Komisija atliko peržiūras aplinkos⁶³ ir sveikatos ir saugos darbe srityse⁶⁴. Ataskaitų teikimo reikalavimai buvo racionalizuoti sanglaudos politikos ir energetikos srityse⁶⁵. 2015 m. šis darbas bus dirbamas ir kitose srityse.

V. Reglamentavimo kokybė – bendras uždavinys

Komisija palankiai vertina valstybių narių ir suinteresuotųjų šalių susidomėjimą programa REFIT, ypač Europos Tarybos ir Europos Parlamento paramą šiai programai⁶⁶.

Praėjusį spalį paskelbus Komisijos programos REFIT programos darbotvarkę, iš valstybių narių ir suinteresuotųjų šalių buvo gauta daug pastabų, pasiūlymų ir nuomonių⁶⁷. Į juos buvo atsižvelgta atnaujinant reglamentavimo tikrinimą, atliekamą 2014 m. pagal programą REFIT, ir jie buvo paskelbti Komisijos pažangaus reglamentavimo svetainėje siekiant suteikti informacijos apie tolesnius bendrus svarstymus, diskusijas ir veiksmus⁶⁸.

⁶² Bendrų sanglaudos politikos nuostatų reglamente išvardyti 11 sričių 28 atskiri ataskaitų teikimo reikalavimai, pagal šėis iš šių reikalavimų teikti ataskaitas reikia reguliariai. Teisėkūros proceso metu į galutinį Vykdyto užtikrinimo direktyvos dėl darbuotojų komandiravimo tekstą įtrauktas papildomas ataskaitų teikimo reikalavimas, taikomas valstybėms narėms (žr. REFIT rezultatų suvestinę).

⁶³ Padaryta reikšminga pažanga racionalizuojant anksčiau nesusijusius ataskaitų teikimo srautus vandens srityje (Jūrų strategijos direktyva, Vandens pagrindų direktyva ir Buveinių ir Paukščių direktyvos): kad būtų laikomasi įvairiose direktyvose nustatytų reikalavimų, duomenis ir informaciją reikia pranešti tik kartą, taigi reikšmingai sumažėja administracinė našta. Atsižvelgus į atskiro bandomojo projekto dėl ataskaitų teikimo reikalavimų mažinimo miesto nuotekų valymo srityje rezultatus, ataskaitų teikimo reikalavimai bus supaprastinti ir taps veiksmingesni.

⁶⁴ Nuo 2007 m. vietoj atskirų ataskaitų valstybės narės Komisijai teikia vieną ataskaitą dėl praktinio 24 sveikatos ir saugos darbe srities direktyvų įgyvendinimo (Direktyva 2007/20/EB, iš dalies keičianti Pagrindų direktyvą 89/391/EEB).

⁶⁵ Kad supaprastintų ir racionalizuotų reikalavimus, 2013 m. Komisija patikrino energetikos ir sanglaudos politikos sričių ataskaitų teikimo prievoles. Po šio patikrinimo vien tik energetikos srityje 43 ataskaitų teikimo prievoles buvo galima sujungti į 14.

⁶⁶ Žr. 2013 m. spalio 24–25 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas, 2013 m. gruodžio mėn. Konkurencingumo tarybos išvadas ir 2014 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl konsultacijų dėl 10-ies labiausiai veiklą sunkinančių teisės aktų ir reglamentavimo naštos sumažinimo MVJ.

⁶⁷ Pastabų sulaukė Suomija, Vokietija, Nyderlandai ir Jungtinė Karalystė.

⁶⁸ http://ec.europa.eu/smart-regulation/refit/index_en.htm (reikia patikrinti)

Komisija taip pat palankiai vertina verslo ir pilietinės visuomenės suinteresuotųjų šalių patvirtinimą, kad reglamentavimo kokybė yra būtina ir svarbi. Reaguodama į kai kurių suinteresuotųjų šalių susirūpinimą, Komisija dar kartą patvirtina, kad programa REFIT vykdoma neabejojant nustatytų politikos tikslų ir nenusižengiant piliečių, vartotojų, darbuotojų arba aplinkos sveikatos ir saugos interesams. Svarbu didinti informuotumą, kad suinteresuotosios šalys pajustų programos REFIT teikiamą naudą, t. y. Komisijos pastangas užtikrinti, kad ES teisėkūros veiksmai būtų atliekami efektyviai, veiksmingai ir reikiamu lygmeniu, aiškiai parodant ES papildomą naudą.

Iš įgyvendinant programą REFIT sukauptos patirties matyti, kad reglamentavimo kokybę gali užtikrinti tik bendras Europos institucijų, valstybių narių (nacionalinio, regioninio ir vietos lygmenų) ir verslo ir pilietinės visuomenės suinteresuotųjų šalių darbas. Reglamentavimo kokybei turėtų būti teikiama pirmenybė, ir visos ES institucijos turėtų įvertinti pasirinktą politikos krypčių poveikį arba politikos rengimo, arba teisėkūros proceso metu. Renkant duomenis ir vertinant, ar ES teisės aktai daro numatytą poveikį labai svarbu bendradarbiauti su valstybėmis narėmis. Svarbu, kad nacionaliniai parlamentai pateiktų savo įnašą Komisijai ankstyvuoju politikos formavimo etapu ir tikrindami Komisijos pasiūlymus pagal subsidarumo kontrolės mechanizmą⁶⁹. Taip pat labai svarbus ir socialinių partnerių, suinteresuotųjų šalių, NVO ir visuomenės įnašas siekiant išlaikyti pažangaus reglamentavimo varomąją jėgą.

Pastaraisiais metais šias bendras pastangas savo įnašu į pažangaus reglamentavimo darbotvarkę palaikė dvi aukšto lygio grupės: viena – geresnio reglamentavimo klausimams spręsti, kita – administracinei naštai mažinti. Komisija mano, kad ši parama ir žinios gali būti naudingesnės, jeigu grupės būtų sujungtos į vieną, o įgaliojimai persvarstyti taip, kad būtų galima vertinti ES reglamentavimo poveikį vietoje valstybėse narėse. Taip būtų prisidedama prie rezultatų, kurie kasmet skelbiami programos REFIT rezultatų suvestinėje. Be to, šis darbas galėtų padėti nustatyti reglamentavimo sritis, kurias tikslinga įvertinti, ir praversti atliekant atrinktų pagrindinių aspektų vertinimus ir tinkamumo patikras. Per ateinančius mėnesius bus pateiktas pasiūlymas įkurti naują aukšto lygio grupę, kuri padėtų dirbti ateityje.

VI. Išvados ir perspektyvos

Komisija nuo 2012 m. gruodžio mėn. įgyvendina reglamentavimo kokybės įsipareigojimus. Šiame komunikate parodomi pagal programą REFIT pasiekti rezultatai ir nurodomos sritys, kurioms ateityje turėtų būti skiriama daugiau dėmesio.

Iš vykdant programą REFIT sukauptos patirties galima pasimokyti.

Pirmiausia, pažangus reglamentavimas ir reglamentavimo kokybė reikalauja tvirto politinio ryžto ir atitinkamo politikos ir procesų koregavimo visais lygmenimis – pačioje Komisijoje,

⁶⁹ Numatyta Sutarčių protokole Nr. 2.

Europos institucijų santykiuose ir pačiose valstybėse narėse. Reglamentavimo kokybė – ne vienkartinė greito sprendimo priemonė ar formalus kontrolinio sąrašo langelių žymėjimas. Siekiant reglamentavimo kokybės reikia, kad administracijoms būtų suteikti įgaliojimai ir priemonės formuoti pagrindžiamaisiais faktais pagrįstą politiką visais politikos ciklo etapais (nuo poveikio vertinimo iki *ex post* vertinimo) aktyviai dalyvaujant socialiniams partneriams ir suinteresuotosioms šalims.

Antra, reglamentavimo procesus reikia tikrinti. Poveikio vertinimo valdyba vykdydė esminę kokybės kontrolės funkciją. Ji taikė procedūrines taisykles, kuriomis užtikrinama, kad Komisijos narių kolegijai svarstyti būtų pateikiami tik tie pasiūlymai, prie kurių pridedamas pagrįstas poveikio vertinimas. Europos Parlamentas ir (vis dažniau) Taryba atlieka kito lygmens tikrinimą ir įvertina Komisijos poveikio vertinimo pagrįstumą. Tai išskirtinė situacija – palyginti su Europos Komisija, labai mažai reglamentavimo institucijų ar administracijų pačios taiko tokio lygio kokybės kontrolę ir tikrinimą (ir labai mažai jų taikoma tokia kontrolė ir tikrinimas). Yra siūlymų įsteigti papildomą išorės kokybės kontrolės subjektą. Komisija šiai minčiai nepritaria, nes tai galėtų trukdyti jai formuoti politiką ir atlikti teisėkūros funkciją – kad Komisija galėtų parengti gerus, proporcingus pasiūlymus, poveikio vertinimą ji turi atlikti pati. Kai Komisija paskelbia savo vertinimus, juos galima viešai išsamiai nagrinėti ir teikti pastabas.

Trečia, iš patirties galima spręsti, kad kiekybinis vertinimas (sąnaudų ir naudos palyginimas) – svarbi reglamentavimo vertinimo dalis. Tačiau reikia taip pat pripažinti kiekybinio vertinimo ribas. Komisija sistemingai nagrinėja sąnaudas ir naudą poveikio vertinimuose, kurie apima integruotą ekonominį, socialinį poveikį ir poveikį aplinkai. Kai įmanoma, Komisija jį vertina kiekybiškai. Nei sąnaudų, nei naudos apskaičiavimas nėra tikslusis mokslas. Dažnai trūksta reikalingų duomenų. Priimtinausio poveikio vertinime pateikto varianto sąnaudos ir nauda gali didėti arba mažėti priklausomai nuo Europos Parlamento ir Tarybos pasirinkimų teisėkūros proceso metu ir nuo valstybių narių pasirinkimų įgyvendinimo metu. Faktinės sąnaudos gali būti apskaičiuotos tik *ex post*. Todėl vykdant programą REFIT viena iš sričių, kuriai reikia skirti daug dėmesio – geriausias įmanomas sąnaudų ir naudos pamatavimas per visą reglamentavimo ciklą taikant pagrįstas stebėsenos ir vertinimo sistemas, peržiūrėjimas ir koreguojamas kiekvieną kartą atliekant svarbų teisės aktų persvarstymą, nes taip užtikrinama galimybė gauti būtinus duomenis, kai vertinamos realios sąnaudos ir nauda.

Ketvirta, teisinio tikrumo ir nuspėjamumo poreikis ir ES lygmens teisės aktams pakeitimo trukmė yra argumentai prieš greitus sprendimus ir akiai patrauklias teisės aktų mažinimo schemas. Kiekvienas pakeitimas turi savo kainą, o į tarpines keitimo išlaidas ne visuomet pakankamai atsižvelgiama. Tarpinės išlaidos turi būti atidžiai įvertintos lyginant su nekeitimo kaina.

Penkta, jei tiesiogiai teisės akto poveikį patiriantys subjektai nustato bereikalingą naštą ir sąnaudas, jie gali svariai prisidėti prie kiekybinio įvertinimo. Taigi konsultavimasis ir diskusijos yra labai svarbūs.

Atsižvelgdama į šias pastabas ir žvelgdama į ateitį, Komisija toliau teiks pirmenybę reglamentavimo kokybei ir stengsis išlaikyti jos varomąją jėgą. Ji toliau daugiausia dėmesio skirs sritims, teikiančioms didelę ES papildomą naudą, atsižvelgdama į subsidiarumo ir proporcingumo principus. Per ateinančius mėnesius Komisija pasirengs persvarstyti poveikio vertinimo, konsultacijų su suinteresuotosiomis šalimis ir vertinimo gaires. Ji įtvirtins programą REFIT savo procedūrose ir praktikoje.

Komisija toliau glaudžiai bendradarbiaus su Parlamentu ir Taryba siekdama užtikrinti, kad teisėkūros proceso metu būtų patvirtinta supaprastinimo ir naštos mažinimo nauda; ji taip pat ragina teisės aktų leidėją ir visas valstybes nares pakankamai padidinti pajėgumus, kad jie galėtų prisidėti prie šių pastangų kiekvienas savo srityse ir teisėkūros proceso metu atlikti *ex ante* poveikio vertinimus, kai daromi reikšmingi daliniai Komisijos pasiūlymų pakeitimai⁷⁰.

Taip pat Komisija toliau bendradarbiaus su valstybėmis narėmis ir suinteresuotosiomis šalimis, visų pirma pagal „ABR+“ programą, kad būtų patvirtintos numatytos sutaupytų lėšų sumos, nustatyta geriausia įgyvendinimo patirtis ir pagerintas duomenų apie reglamentavimo sąnaudas ir naudą, reikalingų ES reglamentavimo vietoje poveikiui įvertinti, surinkimas ir kokybė⁷¹.

Europos Komisijos ir valstybių narių bendradarbiavimas reglamentavimo sąnaudų ir naudos vertinimo srityje turėtų būti dar tvirtesnis. Turėtų būti imtasi bendradarbiavimo pastangų vertinant ES teisės aktų įgyvendinimą nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis.

Šiais metais prasidėsiančios naujos Parlamento ir Komisijos kadencijos metu atsiras galimybė visoms ES institucijoms sustiprinti ryžtą vykdyti pažangų reglamentavimą ir siekti reglamentavimo kokybės.

Komisija ragina socialinius partnerius ir suinteresuotąsias šalis teikti savo pastabas, duomenis ir faktus apie šiame komunikate ir pridedamame tarnybų dariniame dokumente pateiktą programos REFIT dabartinę padėtį ir perspektyvą.

⁷⁰ Žr. taip pat teisėkūros proceso metu supaprastinimo ir naštos mažinimo pasiūlymų pakeitimų analizę, pateiktą prie šio komunikato pridedamoje REFIT rezultatų suvestinėje.

⁷¹ Pagal apskaičiavimus trečdalis ES teisės aktų reglamentavimo naštos susijusi su nacionaliniu įgyvendinimu.